

ECIPE

EUROPEAN CENTRE
FOR INTERNATIONAL
POLITICAL ECONOMY

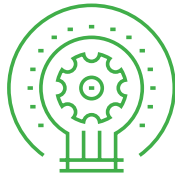
De ekonomiska vinsterna av globalisering för företag och konsumenter

Fredrik Erixon (fredrik.erixon@ecipe.org)

Chef för European Centre for International Political Economy (ECIPE)

Globaliseringen har förstärkt västerländska ekonomier

Globalisering har skapat nya möjligheter för företag att specialisera sig – och öka graden av FoU, innovation och investeringar i dess verksamheter.

Globalisering har gjort det lättare för nya företag att slå sig in på marknader och konkurrera med stora och etablerade bolag.

Handelssektorn har vuxit snabbt, både genom export och import, och drivit upp sysselsättningen.

Globaliseringen har ökat hushållens reella inkomster

Globaliseringen bidrog till att minska den höga inflationstakten i västeuropeiska ekonomier – det är nu mindre "luft i lönekuvertet".

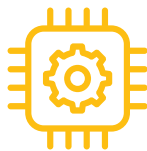

Globaliseringen har ökat hushållens reella inkomst genom att sänka konsumentpriserna.

Många varor som tidigare var möjliga att köpa för enbart ett fåtal höginkomsttagare – t ex en mobiltelefon eller symaskin – är idag standard i de flesta hushåll.

Globalisering har gett ekonomier och människor nya möjligheter

Globaliseringen har spridit ny teknik snabbare i världen och gjort ekonomier mer produktiva och miljövänliga.

Globaliseringen har bidragit till att minska lönediskriminering av kvinnor och gett nya möjligheter till kvinnor att konkurrera på bättre villkor.

Globaliseringen har höjt kvaliteten på företagens ledning och organisation, och förbättrat arbetsvillkoren för anställda.

Introduktion¹

GLOBALISERINGEN HAR VARIT positiv för företag, konsumenter och västerländsk ekonomi som helhet. Nu riskerar vi dock att få en "backlash" för globaliseringen och alla nya möjligheter som ökad ekonomisk frihet har gett västvärlden under de senaste decennierna. En ny slags ångest löper genom väst och den utmanar tidigare uppfattningar om friare handel som en "win-win" för alla länder. Misstanken om att globaliseringen som sprids nu är snarare att globaliseringen kan ha varit bra för vissa länder, men inte för andra, och att det är utvecklade ekonomier i väst som har dragit det kortaste halmstrået.

USA:s president Donald J. Trump, till exempel, hävdar att "andra länder har utnyttjat Amerika" och bakom denna typ av åsikt finns ett växande tvivel på att globalisering faktiskt ska ha förbättrat levnadsstandarden för människor i Amerika och Europa. Tvivlet börjar ofta i Kinas anmärkningsvärt snabba handelstillväxt sedan slutet av 1990-talet – och den leder en del till slutsatsen att, medan perioden från då till nu uppenbarligen sett en ökad levnadsstandard i Kina och andra framväxande ekonomier, den skett på västerlandets bekostnad. Kina utkonkurrerade företag och jobb i västerlandets industri och just denna strukturomvandling av ekonomier är för vissa det främsta skälet till den växande politiska ilskan: politiska revolter i europeiska och amerikanska val har varit sättet för "frihandels förlorare" att slå tillbaka mot "globaliseringseliten".

Det finns stora brister i denna syn på globaliseringen. Den främsta är att oomtvistade fakta och kända ekonomiska mönster varken stöder kritiken mot internationell handel eller tesen att globaliseringen skapat stora grupper av förlorare. Öppna ekonomier är alltid exponerade för ny konkurrens och strukturella förändringar som påverkar företag och arbetstillfällen. Men den andra sidan av myntet är att samma ekonomiska processer skapar många nya jobb och affärsmöjligheter, och - i sista hand - förbättrar levnadsstandarden. Dessutom är de nya jobb som skapas oftast bättre belönade och kommer med bättre arbetsförhållanden. Ny produktion är dessutom ofta mer miljövänlig och teknikintensiv, vilket leder till positiv förändring även utanför ekonomin.

Denna studie handlar om hur västerländska ekonomier presterat i globaliseringens tidsålder. Det kommer att presentera en stor mängd evidens och fakta, och den kombinerar resultat från ekonomisk forskning med exempel från den verkliga världen som visar att handelns fördelar är stora. Rapportens främsta slutsats är att den snabba ökningen av den globala handeln under de tre decennierna före finanskrisen väsentligt förbättrade västerländska ekonomier och medborgarnas levnadsstandard. Globaliseringen var en stor kraft för att sprida ny teknik och gav nya ekonomiska möjligheter för företag och arbetskraft i både utvecklade och utvecklande ekonomier. Globaliseringen bidrog till att öka premien på humankapital och ge företagen bättre möjligheter att anställa den personal som de behöver för att konkurrera framgångsrikt.

Sedan krisen har globaliseringen dock klingat av. Tillväxten i den globala handeln har minskat som en konsekvens av växande protektionism och den svaga makroekonomiska utvecklingen i väst. Det bör vara en källa till oro för dem som bryr sig om västerlandets levnadsstandard.

¹ ECIPE är tacksam för stöd till denna studie från Svenskt Näringsliv.

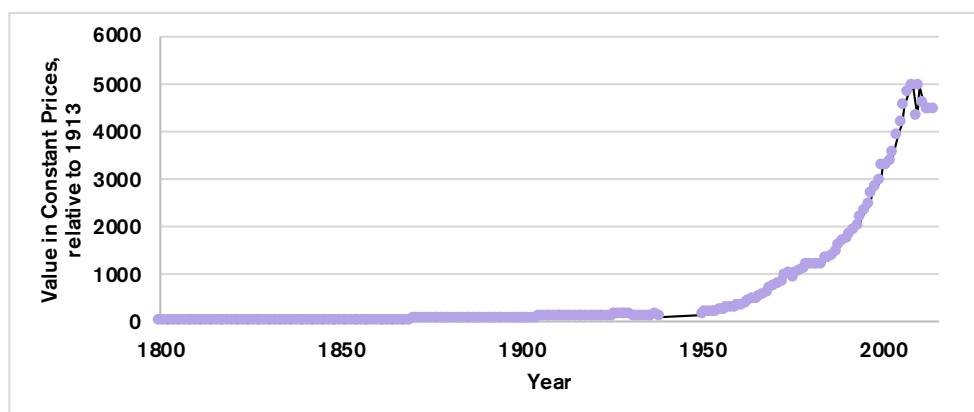
De ekonomiska fördelarna med globaliseringen

Det finns många olika sätt att beskriva hur globaliseringen har förbättrat villkoren för företagande och höjt levnadsstandarden. Låt oss dock börja med en kort beskrivning av handelns utveckling och vad ekonomer menar när de talar om globalisering.

Globaliseringsperioden, mellan 1980 och 2010, är unik eftersom den globala handeln växte snabbare än någonsin. Internationell handel växte givetvis också under decennierna före 1980, och under åren 2010 har det också skett en viss tillväxt. Men ingen av dessa perioder kommer i närheten av handelsexpansionen under globaliseringseran. Detsamma gäller för utländska direktinvesteringar (FDI): den multiplicerades många gånger mellan 1980 och 2010.

Diagram 1 och 2 åskådliggör denna utveckling. Diagram 1 är ett index för den totala globala exporten mellan 1800 och 2014. Grovt räknat var handelstillväxten i världen på en stabilt låg nivå i nära 150 år. Den första accelerationen skedde på 1950-talet och världshandeln växte ungefär tio gånger mellan 1950 och 1980. Den verkliga bommen kom dock mellan 1980 och 2010 då handeln ökade 35 gånger. Diagrammet visar också att handeln inte har ökat mycket de senaste åren. Den globala finanskrisen 2008 ledde till en kollaps i världshandeln. Den återhämtade sig under de följande två åren, men sedan föll handeln igen, och sedan dess har handelsvolymerna i världen i princip stått still (med en viss ökning igen under 2017).

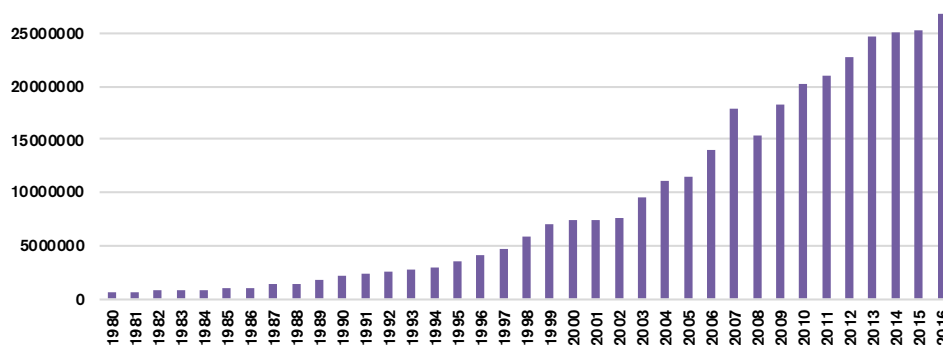
DIAGRAM 1: INDEX ÖVER GLOBAL EXPORT MELLAN 1800 OCH 2014

Källa: Federico, G. and Tena-Junguito, A., 2016, A Tale of Two Globalizations: Gains from Trade and Openness 1800-2010. Centre for Economic Policy Research Working Paper 11128

Diagram 2 beskriver utvecklingen av det globala beståndet av utländska direktinvesteringar mellan 1980 och 2016.² Tillväxten i FDI har varit ännu starkare än för handel. Under den perioden växte det globala beståndet av FDI från 0,7 till 25 biljoner dollar.

² Det finns ingen data över det globala beståndet av FDI före 1980.

DIAGRAM 2: UTLÄNDSKA DIREKTINVESTERINGAR I VÄRLDEN (STOCK, MILJONER USD MÄTT I LÖPANDE PRISER)

Källa: UNCTAD

Vad som också gör perioden mellan 1980 och 2010 unik är att den internationella handeln gradvis blev – global. Under de första decennierna efter andra världskriget hade handeln huvudsakligen handlat om utbyte mellan utvecklade ekonomier eller praktiskt taget mellan länder i Europa och Nordamerika. Vissa länder som Japan anslöt sig till världsekonomin i slutet av 1970-talet, men den verkliga geografiska utjämningen av handel – då den omslöt i stort sett hela världen – skedde under de trettio år som definierade globaliseringsperioden.

Under den perioden öppnade sig fler länder för handel genom att minska handelshinder och genomföra inhemska reformer som gjorde det möjligt att byta varor och tjänster över gränserna (till exempel tillåta växling av eller handel med utländska valutor) och ingå avtal med utländska företag. Med sådana reformer attraherade dessa länder nya investeringar från företag i andra delar av världen och handelsutbytet växte kolossalt snabbt.

Ett annat sätt att beskriva handelns växande roll är att jämföra storleken på handelssektorn över tid. Handelssektorn definieras av den totala handeln för ett land (både export och import) i relation till bruttonationalprodukten (BNP). För världen som helhet växte handeln från cirka 25 procent av BNP 1960 till ca 58 procent år 2016.³ Med andra ord: handelsvolymen i relation till BNP mer än fördubblades under den perioden (precis som med global handel har handelssektorns storlek minskat sedan 2010). Detta är genomsnittet för hela världen och vissa länder har en mycket större handelssektor än så. I Sverige och Tyskland var till exempel handelssektorn 2016 cirka 85 procent av BNP.

Box 1: Jobb i exportsektorn

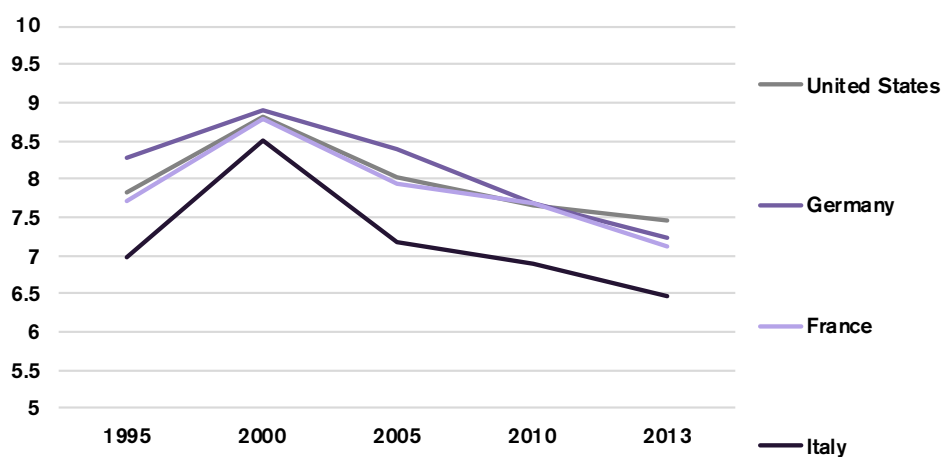
En växande handelssektor innebär att en större del av arbetskraften idag har exportberoende jobb. En studie för den Europeiska Kommissionen beräknar till exempel att antalet arbetstillfällen som är beroende av export till länder utanför EU har ökat från cirka 18,5 miljoner 1995 till 31 miljoner 2011. Det är en tillväxt på 67 procent och det är särskilt antalet högutbildade jobb som har ökat.⁴ En stor del av arbetskraften i EU arbetar dock i jobb som exporterar till andra EU-länder, vilket inte ingår i siffrorna ovan. I Sverige, för att ta ett exempel, beräknades antalet arbetstillfällen som var beroende av varuexport till andra EU-länder år 2014 vara ca 1 miljon – och det är mer än 20 procent av landets arbetskraft.⁵

³ Data är hämtad från World Bank Data Bank.⁴ Arto et al., 2015.⁵ <https://www.ekonomifakta.se/Artiklar/2014/Mars/Har-finns-13-miljoner-jobb/>

Tre faktorer förklarar utplaningen i den internationella handeln de senaste åren. För det första har det varit en svagare efterfrågan på varor - särskilt industriprodukter (t ex stål och maskiner) - som handlas intensivt medan efterfrågan på tjänster som är lokalt producerade (t ex vård och hälsa) har ökat snabbt. Detta är delvis en naturlig utveckling – och inte en konsekvens av dålig politik. Den andra faktorn, däremot, är mer oroväckande: protektionism. Regeringar i hela världen har sedan krisen avsevärt gjort handelspolitiken mer sluten och tagit fler politiska beslut som explicit diskriminerar utländska företag (se Box 2). För det tredje följer protektionism på en längre period av ökade administrativa kostnader för handel (t ex kostnader för inlämning av handelsdokument till tullmyndigheter) och ökade regleringar av handel (med regleringar avses inte tullar).

Diagram 3 visar att det har skett ett tydligt trendbrott i regulatoriska handelshinder under 2000-talet (ju högre indexresultatet desto större är handelns frihet och ju lägre regleringsrestriktionerna på handel). Fram till millennieskiftet ökade graden av frihet att handla i hela västvärlden. Sedan dess har dock regulatoriska handelsbegränsningar ökat avsevärt. Och det slutar inte där. Utöver nya regleringar av handeln kommer, för tjänstesektorn, olika former av regleringar – inte direkt handelspolitiska – som har gjort det svårare att handla tjänster över gränser. Till exempel har användningen av professionella yrkesstandarder – vad som kan kallas för yrkeslicenser – ökat väsentligt i tjänstesektorn. Det finns cirka 800 yrkesstandarder enbart i Europas tjänstesektor och i USA arbetar 25 procent av arbetskraften nu i sektorer med en sådan standard.⁶ Många av dem gör det omöjligt att exportera en tjänst till ett annat land, eftersom yrkesstandarder sällan erkänns ömsesidigt mellan länder. Ett certifikat att få utföra en tjänst i ett land är oftast obrukbar i ett annat land.

DIAGRAM 3: HANDELSFRIHET – ETT INDEX ÖVER REGULATORISKA HANDELSBARRIÄRER

Källa: Fraser Institute, Economic Freedom of the World Database

Fotnot: Indexet kommer från delkomponenten "Regulatory Trade Barriers" i det totala indexet över ekonomisk frihet och inkluderar icke-tariffära handelshinder och regulatoriska kostnader för export och import. Desto högre indexresultat, ju högre är handelsfriheten.

⁶ Vetter, 2013.

Box 2: Växande protektionism i världsekonomin

Protektionismen i världen är på väg upp. Både utvecklade och utvecklande ekonomier har under de senaste tio åren väsentligt ökat antalet politiska åtgärder som skadar global handel och konkurrens. Global Trade Alert, ett projekt som övervakar handelspolitik, har räknat ut att 6756 handelsskadliga åtgärder infördes mellan november 2008 och november 2017. Regeringar har förvisso också liberaliserat, men antalet skadliga åtgärder är dubbelt så många än antalet liberaliseringar. De flesta skadliga åtgärder handlar om nya tullar och subventioner som diskriminerar utländska företag och snedvrider konkurrensen.⁷ Även om dessa siffror enbart speglar handel med varor är situationen inte annorlunda inom tjänstesektorn. Ta till exempel digital politik och åtgärder som kräver särskild lokalisering av data, ett allvarligt ingripande i den digitala ekonomin. Mellan 1990 och 2016 har antalet krav på datalokalisering globalt ökat tio gånger.⁸

NYA AFFÄRSMÖJLIGHETER OCH EKONOMISKA MÖNSTER MED GLOBALISERING

Det finns flera förklaringar till den exceptionella tillväxten av handel, men en uppenbar faktor bakom den har varit företagets affärsutveckling. På ett sätt är tillväxten av export bara ett annat sätt att säga att företagen successivt har sålt mer till utländska kunder eller att utländska kunder har kommit att spela en allt viktigare roll för företagets totala försäljning. När någon säger att den globala handeln mellan 1980 och 2010 växte 35 gånger, innebär det i praktiken att företagssektorn utvidgade sin utlandsförsäljning 35 gånger. Eller för att ta ett enskilt land: Svenska företag ökade sin utlandsförsäljning från strax över om 200 miljarder kronor år 1980 till mer än 1500 miljarder kronor år 2010.⁹ Och om vi tar det ner till en företagsnivå: telekombolaget Ericsson hade 2010 exportförsäljning från Sverige på 100 miljarder kronor, vilket nominellt är mer än dubbelt så mycket som Ericssons *totala* försäljning 1990.¹⁰ År 1990 representerade Asien cirka 6 procent av Ericssons totala försäljning. Trettio år senare hade Asiens andel gått upp till 25 procent.¹¹

Som ett tankeexperiment kan man föreställa sig hur ett företag skulle ha utvecklats – om vi inte hade haft globaliseringsepoken, eller om länder överhuvudtaget inte handlade med varandra. Det är naturligtvis inte möjligt att fullt förstå ett kontrafaktiskt scenario, men tankeexperimentet hjälper oss att förstå några av skillnaderna i affärsmöjligheter mellan alternativa scenarier. Och en skillnad är uppenbar: om ett företag bara har marknadstillträde till invånarna i sitt hemland (i Ericssons fall, tio miljoner svenskar) måste den bygga en annan typ av verksamhet än om den har tillgång till den globala marknaden. Marknadsstorleken är dessutom av särskild betydelse för de företag som producerar varor och tjänster som är innovativa och har en hög intensitet av FoU eller investeringar. Om deras potentiella kundbas är liten betyder det att varje enhet av försäljning måste täcka en större andel av de investeringar företaget gjort för att utveckla och producera en vara eller tjänst. Med andra ord: tillväxten av kunder utomlands hjälper dessa företag att sprida utvecklings- och produktionskostnader över många fler sålda produkter.

Ekonomer kallar detta för skalfördelar. De har också varit kanske de påtagliga fördelarna av globaliseringen för företagssektorn: globaliseringen har gjort det möjligt för dem att utveckla företag som beror på försäljning av många enheter och till många olika kunder. Om Ericssons marknad för mobilteknologi, till exempel, skulle vara begränsad till Sverige hade det varit omöjligt att bygga avancerad GSM-teknik eller utveckla kärnteknologin för 3G- och 4G-kommunikation. Priset på produkten hade blivit för högt. Samma logik gäller för många andra sektorer som kräver

⁷ Data är hämtad från Global Trade Alert – www.globaltradealert.org

⁸ Data är hämtad från Digital Trade Estimate Database - <http://ecipe.org/dte/database/>

⁹ Data kommer från Statistiska Centralbyrån (SCB).

¹⁰ Det saknas publik och longitudinell data över exportförsäljning från Sverige av Ericsson. Exportata för 2010 kommer från Ericssons "Annual Report 2011". Total försäljningssiffror för 1990 kommer från Ericssons "Annual Report 1991".

¹¹ Ibid.

stora utvecklings- och produktionskostnader: bilar, kemikalier, datorer, elektronik, läkemedel och mycket mer. Det är också därför expansionen i global handel under globaliseringsåldern i stor utsträckning hände i exakt dessa sektorer: de behövde en större kundbas för att kunna intensifiera innovation och teknikutveckling.¹²

En annan skillnad mellan den faktiska utvecklingen och tankeexperimentet med en icke-globaliserad värld är att globaliseringen skapade möjligheter till snabbare specialisering av produktion och företag. Vissa skulle kanske se det som en nackdel, eftersom vi inte längre lever i en tid då ett enskilt företag kunde bygga ett företagsimperium som producerade ett stort antal olika produkter, ofta bakom skyddet av handelshinder. Ta Volvo som ett exempel. Det är inte längre ett företag som tillverkar lastbilar, bussar, bilar, läkemedel, drycker och frysta livsmedel. Till och med kärnaffären är nu splittrad, med en del som producerar bilar och en annan del som tillverkar lastbilar, bussar och andra tunga fordon. För 30 år sedan konkurrerade finländska Nokia på många marknader - TV-apparater, hushålls- och pappersprodukter, gummistövlar och el - och var just på väg att bryta sig in på marknaden för mobiltelefoner. Nu är det en specialiserad tillverkare av teknik för telekommunikation.

Box 3: Bygga mobiltelefoner med 100 miljarder komponenter

Så sent som i slutet av 1980-talet byggdes en telefon i Europa, från den första till den sista komponenten, på en fabrik. Jämför det med den fragmenterade tillverkningskedjan i modern produktion. När Nokia stod på sin höjd på mobiltelefonmarknaden hanterade de mer än 100 miljarder komponenter varje år. År 2006 producerade dess fabriker cirka 900 000 mobiltelefoner - och arbetade med 275 miljoner komponenter varje dag. De flesta av dessa komponenter köptes från andra företag - företag som var specialiserade på tillverkning av komponenter - och importerades till de länder där Nokia hade lokaliserat sina fabriker. En låg uppskattning är att hälften av alla komponenter som används för att bygga en mobiltelefon har korsat minst en landsgräns. Från en telefon till 100 miljarder komponenter på mindre än två decennier - det är historien om modern globalisering.¹³

Specialisering skapar också nya affärsmöjligheter och ekonomiska mönster eftersom det är lättare att komma in och konkurrera på nya marknader när det inte är nödvändigt att vara ett stort företag med stark kontroll över slutkunder. Marknader som är specialiserade har oftast större utrymme för nya företag och för ny konkurrens byggd innovation. Ett företag som är en skicklig tillverkare av komponenter till en bilmotor, till exempel, behöver inte producera en hel bil för att konkurrera med företag som Volkswagen och Toyota på slutkundsmarknaden. De kan hellre allokera sina resurser till att bli ännu mer konkurrenskraftig i tillverkning av just komponenterna - och sedan sälja sina produkter till Volkswagen, Toyota och andra. Och det är just denna process som innebär att företagets resurser (t.ex. personalen och teknologin) kan bli än mer specialiserat.

Det är av den anledningen att globaliseringens ålder upplevde en tillväxt i global handel som funktionellt återspeglade uppdelningen av stora multinationella företag i fragmenterade utbuds- och värdekedjor.¹⁴ Inget stort företag har tillräckligt med resurser för att bli specialiserade producenter i alla delar och komponenter som den behöver för att producera ett bra eller en tjänst.¹⁵

Om företag hade behövt förlita sig enbart på hemmamarknaden för sin försäljning skulle de inte ha kunnat uppfinna och utveckla produkter på det sätt de faktiskt har gjort de senaste 30 åren.

¹² Data över den globala handelstillväxten i olika sektorer kommer från World Trade Organization's Statistics Database.

¹³ Reinhardt, 2006

¹⁴ Baldwin, 2016. Lanz & Mirodout, 2011.

¹⁵ Antràs & Yeaple, 2013; Andrews et al., 2015.

Det skulle ha varit för dyrt och produktkvaliteten skulle troligtvis ha varit väsentligt sämre. Det glöms ofta bort hur många marknader under perioden före globaliseringseran kännetecknades av dyra produkter med låg kvalitet. Och det var inte en slump; det var snarare konsekvensen av färre möjligheter för företag i hur de kunde konkurrera och utveckla sina erbjudanden.

Arbetstagarna har givetvis också tjänat på att globaliseringen ökade möjligheten att arbeta med skalfördelar och specialiseringsvinster. Ett allmänt mönster i världsekonomin är att öppna ekonomier har högre löner än mindre öppna ekonomier (se Box 4). Och de snabbare löneökningarna i öppna ekonomier kommer till stor del från att nya verksamheter har större behov av humankapital. Arbetare som har mer och bättre utbildning är ofta bättre på att hitta kreativa lösningar på problem, och har högre löner och bättre anställningsvillkor.

Box 4: Nya handelsmöjligheter premierar arbetskraften

De nya affärsmöjligheter som kom med globaliseringen gynnar arbetstagarna. Företag som bättre kan utnyttja de olika vinsterna från handeln - till exempel skalfördelar och specialisering av produktionen - skapar också jobb som kräver mer och bättre kunskaper. De belönas också bättre. Och dessa fördelar tenderar att vara starkare i ekonomier som är mer öppna för handel och investeringar än andra. OECD har till exempel funnit att industriarbetare i mer öppna ekonomier hade mellan 1970 och 2000 löneökningar som var mellan 3 och 9 gånger större än i mer slutna ekonomier. I USA betalar exempelvis exportföretag löner som är nära 10 procent högre än i icke-exporterande företag.¹⁶ För Chile, även det en utvecklad ekonomi, är effekten ännu större: en arbetare i en sektor som är väsentligt öppen för handel tjänar 25 procent mer än en arbetare i genomsnitt. I en översyn av de mesta centrala forskningsstudierna på området fann OECD att alla studier kom till slutsatsen att internationell handel driver upp löner. Även om "outsourcing" och "off-shoring" av produktion kan leda till arbetslöshet för vissa arbetstagare, förbättras lönerna och den totala sysselsättningen i ekonomin. Man behöver inte ett Nobelpris i ekonomin för att förstå varför. Handel förbättrar helt enkelt hur ekonomier använder mänskliga resurser. När vissa delar av produktionen flyttas ut betyder det att företag kan specialisera sig och investera ännu mer i humankapital. En viktig effekt av globaliseringen har därför varit att få arbetskraften att användas på rätt ställe - där den skapar störst värde. Den del av arbetskraften i avancerade ekonomier som skapar högt mervärde ökar ständigt och det hade knappast varit möjligt om arbetsuppgifter som arbetskraften tidigare inte hade importerats snarare än producerats inom ett land. Det är också därför som öppna ekonomier överträffar med råge andra ekonomier i arbetsrätt och arbetsförhållanden, inklusive arbetstid, dödliga olyckor på jobbet och förväntad livslängd.¹⁷ De nya jobb som skapas betalas inte bara bättre - de är också säkrare och ofta mer stimulerande.

¹⁶ Bernard et al., 2007.

¹⁷ OECD, 2012.

Box 5: Globalisering och jämställdhet

Jämställdheten har förbättrats mycket under det senaste 50 åren. Diskriminering av kvinnor är fortfarande ett stort problem i många länder, men globaliseringen har haft en positiv inverkan på jämställdheten mellan kvinnor och män. Inte minst har den hjälpt till att göra det dyrare för arbetsgivare som fortfarande diskriminerar kvinnor. Kvinnoentreprenörer i fattiga regioner som av olika orsaker tidigare har uteslotts från den "formella sektorn", t ex inte haft tillgång till kredit- eller betalningssystem har fått nya möjligheter med Internet och mobiltelefon. Modern teknologi ger dem nu möjligheter att använda basal finansiella tjänster som att kunna få betalt på andra sätt än direkt kontanthandel. För många entreprenörer i den situationen hjälper globala nättjänster till att komma i kontakt med nya konsumenter som de tidigare inte kunde nå. De flesta vet att Alibaba är den största e-handelsplattformen i världen – dess intäkter är faktiskt större än Amazons och eBays sammanlagda intäkter – men få vet att hemligheten bakom framgången har varit att koppla samman små företagare med nya kunder. Bakom varumärket Alibaba finns B2B och B2C-marknadsplatser för små entreprenörer (många av dem är kvinnor) som annars saknar resurser för att nå kunder utanför sin region. Globalisering skapar bättre jämställdhet också i avancerade ekonomier – och forskning visar att den nya konkurrensen som ofta följer på internationell handel bidrar till att minska ojämlikheten mellan könen. Det är dyrt att diskriminera eftersom det betyder att resurser inte används så effektivt som de kan användas, och att företag inte maximerar konkurrenskraften i sitt humankapital. Men när konkurrensen ökar blir det ofta dyrare för företag att diskriminera och att fortsätta överbetala män och underbetala kvinnor. Därför tenderar ny importkonkurrens att minska löneskillnader mellan könen. En studie som jämförde löner över tid i amerikanska tillverkningssektorer fann att könsdiskriminering var starkare i koncentrerade sektorer (där ett enda företag har starkare marknadsstyrka att sätta priser) än i konkurrensutsatta sektorer. När koncentrerade sektorer upplevde en ökning av ny konkurrens, minskade också löneskillnaden mellan könen.¹⁸

GLOBALISERINGEN HAR SÄNKT KONSUMENTPRISERNA

Lika viktigt, om inte mer, är att de nya affärsmöjligheter som skapats av globaliseringen i slutändan har resulterat i lägre konsumentpriser. För de flesta är den effektiva minskningen av kostnaderna för konsumentprodukter – och därmed den radikala ökningen av levnadsstandarden – sannolikt den mest synliga effekten av globaliseringen. Hushållen i västeuropeiska ekonomier har idag en helt annan välfärdsstandard än tidigare, och mycket av det är tack vare fördelarna med friare och större handel i världen.

Det är inte en kontroversiell observation: till och med motståndare till globaliseringen medger att konsumentprodukter i allmänhet kostar mindre och är av bättre kvalitet idag än någon annan tidpunkt. Ekonomer uttrycker samma observation när de säger att globaliseringen har bidragit avsevärt till disinflation (fallande inflationstakt) under de senaste 30 åren.¹⁹ I de flesta västerländska länder var inflationen hög på 1970- och 1980-talet. Lönerna ökade mycket snabbare under dessa årtionden än idag, men den dominerande delen av den ökningen ledde inte till högre levnadsstandard eftersom inflationen avbröt löneökningen.²⁰ Det var, kort och gott, ”luft i lönekuvertet”. I reala termer, efter korrigeringar för inflationen, var löneutveckling tämligen platt eller långsamt växande under lång tid. Globaliseringen, och den nya konkurrensen den tog med sig till västvärlden, sänkte inflationen och ökade den reella arbetsinkomsten.²¹ Och de reella inkomsterna växte snabbare i de länder som är mer öppna för handel än de som är mindre öppna för handel.²²

¹⁸ Black & Brainerd, 2004.

¹⁹ Hobijn & Mayer, 2009.

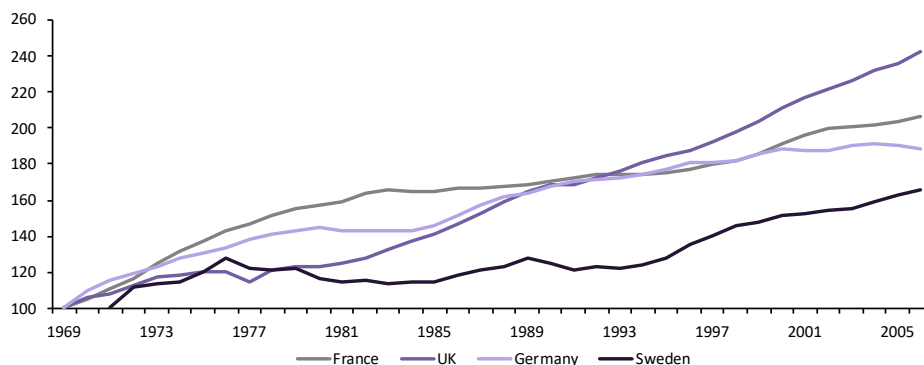
²⁰ Auer et al., 2017.

²¹ Rogoff, 2003a and 2003b.

²² Pain & Koske, 2007. OECD, 2012.

Diagram 4 visar utvecklingen av reallönen i tillverkningssektorn i fyra länder i Europa (Frankrike, Tyskland, Sverige och Förenade kungariket) mellan 1970 och 2007, då den globala finanskrisen startade. I detta diagram har nominella löner justerats med det allmänna konsumentprisindexet (KPI) för varje land och visar därmed lönetillväxten utöver den årliga prisökningen på en viss korg med vanliga konsumentvaror och tjänster. Det finns skillnader mellan länderna, men de har alla haft perioder med svag reallönetillväxt på grund av inflationen. Medan den brittiska och franska arbetaren såg sin reella timinkomst mer än dubblas under perioden, började den svenska arbetstagararen få det bättre från mitten av 1990-talet - efter två decennier av hög inflation och makroekonomiska problem. Faktum är att den svenska arbetaren inte upplevde någon ökning av sin reallön mellan mitten av 1970-talet och mitten av 1990-talet. I Frankrike var det en påtaglig tillväxt mellan slutet av 1960-talet och början av 1980-talet, men sedan sjönk tillväxten i reallöner – också på grund av inflation. Sedan den senare delen av 1990-talet har reallönerna accelererat igen. Tyskland, en hök i inflationsfrågor, har upplevt en relativt konstant tillväxt. I mitten av 1980-talet var tillväxten högre än under 1990-talet och de senaste åren (Tysklands reallöner under 1990- och 2000-talet påverkades mycket kraftigt av återföreningen mellan Väst- och Östtyskland). Storbritannien har haft en snabb tillväxt sedan början av 1980-talet och är de land som haft mest tillväxt i reallönerna.

DIAGRAM 4: INDEX ÖVER DEN REELLA TIMLÖNEN I TILLVERKNINGSSEKTORN (1969=100, SVERIGE 1971)

Källa: OECD, Labour and Price database.

Ett alternativt sätt att beskriva tillväxten av reallöner är att konsumenterna nu får "more bang for the buck". För många typiska produkter som ett hushåll köper är det inte bara så att priserna har vuxit långsammare under globaliseringseran, utan att priserna faktiskt har sjunkit trots tydliga kvalitetsförbättringar. Ta detta exempel från USA: 1980 kunde en amerikan köpa en 1,3-kubikfot mikrovågsugn för 399,95 dollar på Sears, den stora detaljhandelskedjan, men nu kan den få en mikrovågsugn av exakt samma storlek för 57,13 USD på Walmart.²³ Standarden på mikrovågsugnen är dessutom mycket bättre idag - och den har nu många fler funktioner och håller längre. Priset på ugnen har trots detta sjunkit med 85 procent i rena nominella termer. Detta betyder att den genomsnittliga arbetstagararen i USA behöver arbeta färre timmar för att kunna köpa mikrovågsugn. År 1980 tog det 61 timmar att få ihop de pengar som behövdes för att köpa mikrovågsugnen från Sears. Den genomsnittliga arbetaren idag behöver bara arbeta tre timmar för att kunna köpa en mikrovågsugn från Walmart. Samma typ av jämförelse kan göras för flera andra produkter som har blivit föremål för all intensivare handel och konkurrens under senare årtionden. En amerikan med en genomsnittlig lön behövde 1984 arbeta 456 timmar för att kunna betala en mobiltelefon. Ett kvartsekel senare var det tillräckligt att arbeta fyra timmar för att ha råd med det samma produkt (dock ej med en smartphone).²⁴

Europa skiljer sig inte från USA. Produkter som på 1980-talet var lyxvaror är nu var mans egendom och eftersom hushåll med låga inkomster spenderar större andel av sin inkomst på

²³ Data för exemplet med mikrovågsugnen kommer från U.S. Bureau of Labor Statistics.

²⁴ Cox & Alm, 2008.

typiska hushållsprodukter, har globaliserings effekt på priser varit större för dem än för hushåll med höga inkomster. En studie av amerikanska hushåll visar exempelvis att inflationen för låginkomsthushållen mellan 1994 och 2005 var 6 procentenheter lägre än inflationen för höginkomsthushållen.²⁵

Box 6: Handeln gynnar fattiga hushåll

En viktig lärdom är att storleken på fördelarna av handeln blir så mycket större när hushållens utgifter och konsumtionsmönster tas med i beräkningar. Hushåll och individer som är fattigare än genomsnittet spenderar i regel en högre andel av sin inkomst på basprodukter som mat och kläder. När konsumentpriser sjunker på grund av internationell handel finns det därför konsumtionsvinster som är viktiga – men som ofta inte tas med i vanliga ekonomiska studier. Ekonomer kallar denna viktiga effekt för "utgiftskanaleffekt" (eller, på engelska, "expenditure channel effect") och den definierar också hur globaliseringen påverkar den reala inkomstfördelningen i ett land. Storleken på denna vinst beror på flera faktorer, men öppenhet för internationell handel är en viktig faktor. Enligt en viktig studie på området finns det en "pro-poor bias" i internationell handel i alla länder, d v s handel gynnar särskilt de med lägre inkomster. I genomsnitt är vinsterna från ökad handelsöppenhet 63 procent för de 10 procent av inkomsttagarna som har lägst inkomster och 28 procent för de 10 procenten med de högsta inkomsterna. Med andra ord, ju lägre inkomst, desto större blir vinsten av globaliseringen.²⁶

Det var inte bara den globala handeln som gjorde att priset på en mikrovågsugn i USA gick ner.²⁷ Andra faktorer, som teknologiska förbättringar och sjunkande transportkostnader, spelade också en viktig roll för att göra produkter billigare och möjliggöra handel. Den ökade specialisering som globaliseringen förde med sig ledde till förbättrad resursanvändning som i sin tur påverkade priset på varor. Och det leder till frågan: hur stor del av den ökande levnadsstandarden som västerländska hushåll fått med globaliseringen kan rimligen beskrivas som en följd av tillväxten i handeln?

Tyvärr är samhällsekonomin inte ett ämne som lämpar sig för laboratorieexperiment, och det finns egentligen inget bra sätt att undersöka vad som kunde ha hänt om villkoren hade varit annorlunda. Ett sätt att svara på den frågan är dock att ännu en gång göra ett tankeexperiment: vad skulle ha varit priset på en vara som handlas intensivt om priset under en längre tidsperiod hade följt konsumentprisindex?

Svaret på tankeexperimentet finns i Tabell 1 – och, i brist på bättre metoder, fungerar det som en illustration på hur mycket globalisering har sänkt priset på typiska hushållsprodukter. Vi har beräknat ett hypotetiskt pris för de varor som listas i tabellen – och i princip är det hypotetiska priset det vi i dag skulle ha fått betala om varans prisutveckling hade följt den allmänna konsumentprisutvecklingen i ett land mellan 1970 och 2005. Detta hypotetiska pris jämförs sedan med det faktiska eller observerade priset för samma vara. Som det framgår av kolumnen som beskriver skillnaden i procent mellan det faktiska priset 2005 och det hypotetiska priset, är det en stor skillnad mellan dem. Det hypotetiska priset är i de flesta fall väsentligt högre än det reala priset, och skillnaden är anmärkningsvärt stor i produkter som kylskåp, tvättmaskiner och symaskiner. Det här är produkter som ofta beskrivs som kapitalvaror för hushåll, och en orsak till det är att ett hushåll ofta behövde låna kapital för att ha råd med dem för fyrtio år sedan. För de flesta hushåll i västeuropeiska ekonomier idag är det inte nödvändigt att låna pengar för att köpa en dammsugare – men det var verkligheten för många hushåll 1970.

En elektrisk symaskin var inte standard i ett tyskt hushåll på 1960-talet, och det hade nog inte varit i dag heller om symaskinens pris hade följt inhemska snarare än internationella

²⁵ Broda & Romalis, 2009a.

²⁶ Fajgelbaum & Khandelwal, 2016.

²⁷ Cavelaars, 2003.

prisförhållanden. Priset på en symaskin i Tyskland skulle ha varit mer än sju gånger högre. Prisutvecklingar som dessa har haft en stor effekt på konsumenterna och deras reala inkomster. Konsumenterna får idag betydligt mer för sina pengar.

Produktvariationen har också ökat – och den har medfört tydliga ekonomiska fördelar.²⁸ Mellan 1972 och 2001 fördubblades antalet varor i den amerikanska ekonomin från 8,000 till 16,000 och medianantalet länder från vilka en vara importerades ökade från 6 till 12. Enbart den ökade produktvariationen har uppskattats att öka välfärden i USA med 2,6 procent.²⁹

Slutligen har effekterna av disinflationen varit starka i västerländska ekonomier; disinflationen har för vissa grupper och i vissa perioder haft en större effekt på realinkomsten än effekten av ökade nominella löner. Internationell handel har sänkt importkostnader för både konsumenter och företag som köper insatsvaror för egen produktion och montering. Mer konkurrens från utländska företag har skapat ytterligare tryck på företagen att minska kostnaderna för sin produktion, vilket i slutändan gynnar konsumenterna.³⁰ Globaliseringen stimulerade också till högre ekonomisk effektivitet i ekonomin, och lågpresterande företag blev med tiden utkonkurrerade av bättre presterande företag.³¹ Dynamiken bakom den utvecklingen är ämnet för nästa avsnitt.

²⁸ Blonigen and Soderbery, 2010.

²⁹ Broda & Weinstein, 2006.

³⁰ Chen et al., 2004.

³¹ Feenstra, 2006.

TABLE 1: REELLA OCH HYPOTETISKA PRISER, 1970 OCH 2005

	France			Germany			Sweden			United Kingdom		
	Real price	Hypothetical price	Difference %	Real price	Hypothetical price	Difference %	Real price	Hypothetical price	Difference %	Real price	Hypothetical price	Difference %
Men's Suit	253,40	271,00	-6,50	273,40	592,60	-53,90	268,90	302,30	-11,00	276,50	432,10	-36,00
Bra	17,60	16,30	7,00	22,60	35,60	-36,60	20,30	22,60	-10,20	19,80	25,90	-23,60
Men's Underwear	6,20	5,60	10,70	7,70	12,30	-37,40	7,40	7,90	-6,30	6,80	8,90	-23,60
Washing Liquid	2,50	2,50	0,00	2,90	5,40	-46,30	2,70	2,80	-3,60	3,10	3,90	-20,50
Detergent	3,60	2,70	33,30	3,30	5,90	-44,10	3,40	3,60	-5,50	3,60	4,30	-16,30
Hairspray	3,70	5,50	-32,70	4,10	12,10	-66,10	3,50	6,00	-41,70	3,70	8,80	-57,90
Glasses	6,50	11,60	-43,90	8,80	25,40	-65,40	8,40	12,90	-34,90	8,20	18,50	-55,70
Enamel Paint	8,70	4,60	89,00	9,70	10,10	-4,00	9,80	7,10	38,00	11,20	7,40	51,30
Table Knife	16,20	49,80	-67,50	17,30	108,20	-84,00	17,80	53,20	-66,50	18,20	78,90	-76,90
Kitchen Knife	10,10	7,30	38,30	7,30	16,00	-54,30	7,50	9,90	-24,20	8,70	11,60	-25,00
Hammer	8,50	6,70	26,80	9,60	14,70	-34,70	10,20	7,20	41,70	11,00	10,70	2,80
Iron	36,60	42,10	-13,10	40,00	87,80	-54,40	40,60	47,40	-14,30	42,10	64,00	-34,20
Vacuum Cleaner	283,40	366,10	-22,60	265,40	800,60	-66,80	269,00	412,30	-34,80	273,40	583,80	-53,20
Refrigerator	291,80	393,20	-25,80	267,00	859,90	-68,90	261,00	498,50	-47,70	294,50	627,00	-53,00
Washing Machine	401,20	1138,90	-64,80	397,30	2490,50	-84,00	406,80	1325,00	-69,30	437,30	1816,00	-75,90
Sewing Machine	368,90	1276,20	-71,10	364,40	2790,70	-86,90	377,20	1472,80	-74,40	376,40	2034,90	-81,50
Light Bulb	0,50	0,80	-37,50	0,70	1,80	-61,10	0,48	0,90	-46,70	0,60	1,30	-53,80
Windsor-style Chair	27,70	27,30	1,40	32,50	59,60	-45,40	30,70	31,80	-3,50	28,60	43,50	-34,30

Källa: Statistiska Centralbyrån; European Central Bank; Eurostat; OECD; and statistikmyndigheter i Frankrike, Tyskland och Storbritannien.

GLOBALISERINGEN ÖKADE PRODUKTIVITETEN

Ekonomisk effektivitet kanske låter som ett torrt ämne, men krafterna bakom den är allt annat än tråkiga. Ekonomen John Maynard Keynes beskrev en gång konkurrens som en produkt av "animala instinkter" och det bästa sättet att höja samhällets välfärdspotential. Och det är riktigt – för att kunna konkurrera framgångsrikt och leverera mer värde till kunderna måste företagen ständigt åtgärda ineffektiviteter och främja produktiva beteenden i sina verksamheter. Det är när ekonomier ökar effektiviteten eller förbättrar sin resursanvändning som produktiviteten går upp. Och det är helt centralt för att levnadsstandarden ska växa på sikt. Produktivitetsökningen sätter med andra ord takten för hur mycket rikare ett samhälle blir över tiden.

Globaliseringen har under lång tid ökat produktiviteten i västvärlden, men den effekten har inte alltid varit direkt uppenbar, åtminstone inte på senare tid.³² Produktivitetstillväxten definieras av många olika faktorer - internationell handel är bara en - och under en tid har det skett en gradvis avmattning i produktivitetens utvecklingen i Europa och Nordamerika. Även om en del av denna avmattning kan vara relaterad till handel, tyder det mesta på att det är andra faktorer som är syndabockarna.³³ Till exempel är produktivetsökningen inom handelssektorn väsentligt starkare än produktivitetens utvecklingen inom de sektorer där handeln inte påtagligt stor.³⁴

Globaliseringens bidrag till produktivitetstillväxten speglar just hur handel och investeringar har skapat nya affärsmöjligheter. Stordriftsfördelar och specialisering har lett till bättre resursanvändning, och som en följd av detta standardindikatorn för produktivitet – arbetsproduktivitet – ökat.³⁵ Desto mer som företag har globaliserat sina värdekedjor, Ju bättre har tillskottet till produktiviteten blivit.³⁶ Det är omöjligt att bestämma globaliseringens exakta bidrag till produktiviteten men mycket forskning har empiriskt belagt att bidraget är stort. Det varierar mellan länder och över tid beroende på faktorer som är relaterade eller orelaterade till handel (t.ex. graden av öppenhet i handeln, handelssektorns storlek och flexibiliteten hos arbetsmarknad).³⁷ På samma sätt är det också känt att den ökade produktvariation som globaliseringen har medfört har förbättrat produktiviteten. Enligt en uppskattning för USA har enbart den ökade produktvariationen stått för 15 procent av all produktivitetstillväxt mellan 1994 och 2004.³⁸

Det finns en faktor i relationen mellan globalisering och produktivitet som vi ännu inte har diskuterat men som är oerhört viktig. Och den handlar om hur ökad handel leder till en snabbare spridning av ny teknik och innovation. Tag som exempel smarttelefonen och hur snabbt den spreds över världen: hur lång tid skulle de ha tagit för att sprida den produkten utan globalisering? När den fasta telefonen först introducerades tog det 75 år för att den skulle nå 50 miljoner användare. Radion behövde 38 år för att nå samma antal användare - och senare halverar televisionen den tiden. Internet, däremot, behövde bara 4 år för att få 50 miljoner användare. Även om det finns flera orsaker bakom den snabbare spridningen av nya varor och tjänster är handel mellan länder helt central.

I slutändan innebär ökad handel att företag och konsumenter tidigare kan få tillgång till bättre produkter och produktionsmetoder. Om konsumenter i ett land bara kunde köpa den teknik som genererats inom landet skulle den tekniska standarden - för att inte tala om levnadsstandarden - vara mycket lägre. Antalet timmar som den genomsnittliga amerikanska arbetstagaren skulle behöva arbetat för att ha råd med en mobiltelefon skulle vara närmare de 456 timmar som var nödvändiga 1984 än de fyra timmar som behövs idag.

³² Baldwin, 2016.

³³ Pain & Koske, 2007; Gordon, 2015; OECD, 2015.

³⁴ Cetto et al., 2016.

³⁵ OECD, 2015; Yahmed & Dogherty, 2017.

³⁶ Grossman & Rossi-Hansberg, 2006.

³⁷ För en forskningsöversikt, se OECD, 2015 och Mallick, 2013.

³⁸ Broda et al., 2006.

Box 7: Hur handeln förbättrar miljön

Internationell handel, hävdar en del, förorenar miljön på grund av koldioxidutsläppen från transporten av varor och det är därför mycket bättre att människor köper lokala varor. Och det är sant att handeln är en källa till koldioxidutsläpp, inte bara genom transport utan också för att handel ökar produktion och den ekonomiska tillväxten. Ändå är alternativet knappast bättre. Medan människor i Europa av olika skäl föredrar att köpa lokal mat, är det långt ifrån säkert att det minskar koldioxidutsläppen. Det är bättre för miljön att köpa lokalt odlade äpplen i Europa än att importera dem – strax efter höstskörden. Men den stora delen av den mat vi konsumerar i Europa skulle medföra större utsläpp i produktionen än utsläppet från både produktion och transport när vi köper maten från södra halvklotet. Den energi som krävs för att producera mat i Europa är en betydligt större källa till koldioxidutsläpp än transporten. Det minskar koldioxidutsläppen att köpa snittblommor från Kenya i stället för Holland eller broccoli från Sydamerika i stället för Kontinentaleuropa.³⁹ Handel är en metod för att hushålla med naturresurser och ett sätt för länder, företag och människor att få tillgång till ny teknik som minskar energiförbrukningen och koldioxidutsläppen. Hur skulle ett europeiskt land kunna nå sina klimatmål – utan tillgång till teknologi från andra länder? En klimatstrategi byggd på stängda gränser skulle vara höja utsläppen snarare än sänka dem. Solpaneler och vindkraftverk skulle existera i bara några länder, och elbilar skulle vara en lyx för de rika. Tekniköverföring mellan länder drivs huvudsakligen av handel och utan sådana flöden skulle gamla och kommande framsteg för att göra ekonomin hållbar vara omöjliga.

Det finns olika direkta och indirekta effekter av globaliseringen på ett lands teknologiska kapacitet och intensiteten med vilken den tillämpas i ekonomin. På makronivå ökar den internationella handeln och investeringarna produktivitetstillväxten genom att hjälpa ekonomier att komma närmare produktivetsfronten – de länder som är de mest avancerade användarna av teknologi. Den processen sker på olika sätt. Länder kan importera de teknologier som de inte kan producera själva. Investeringar från multinationella företag tenderar att öka produktiviteten i hela den sektor där de är verksamma. Även om sådana direkta effekter traditionellt har ansetts vara viktiga för handel och investeringar mellan länder med betydande tekniska skillnader – t ex Nord-Sydhandeln – visar modern ekonomisk forskning tydligt den betydelse som ekonomiskt utbyte också har för utvecklade ekonomier. Intra-industriell handel⁴⁰ är till exempel känt för att leda till snabb teknologidiffusion eftersom importlandet redan har en industriell beredskap för att använda den nya teknologin.⁴¹ Dessutom accelererar globaliserade utbuds- och värdekedjor i allmänhet spridningen av nya idéer och produktionsmetoder, delvis för att partners i dessa produktionsnätverk ofta samarbetar för att utveckla ny teknik.⁴²

Handel och investeringar förbättrar också en sektors och ekonomis teknologiintensitet genom att befintliga företag exponeras till ny och större konkurrens. Ekonomier med hög grad av öppenhet och som attraherar både utländska exportörer och investerare har erfarit att ineffektiva företag har blivit utkonkurrerade av effektiva företag.⁴³ Mönstret i Europa och Nordamerika är att det finns större produktivitet och teknologisk variation inom en sektor än mellan samma sektorer i liknande länder. Med andra ord varierar produktiviteten hos företag i exempelvis den amerikanska tillverkningssektorn mer än vad den gör mellan det genomsnittliga företaget inom den sektorn och den motsvarande sektorn i västeuropeiska länder. I USA är de tio procent av företagen som har bäst produktivitet dubbelt så produktiva som de tio procent av företagen som har sämst produktivitet.⁴⁴ I Europa är de tio procent av företagen som är mest produktiva tre gånger så produktiva som de tio procenten med sämst produktivitet.⁴⁵

³⁹ Kommerskollegium, 2012.

⁴⁰ Intra-industriell handel är när två länder handlar med varandra i samma produktkategorier.

⁴¹ Hakura & Jaumotte, 1999.

⁴² Baldwin, 2016; Ferrier et al., 2016.

⁴³ Syversen, 2004.

⁴⁴ Syversen, 2004.

⁴⁵ Lopez-Garcia et al., 2015.

Handel och investeringar bidrar till att minska klyftan mellan de mer och mindre produktiva företagen. Precis som förväntat är öppna ekonomier närmare produktivetsfronten och har ett mindre produktivitetssgap än andra länder.⁴⁶ Öppna ekonomier har en större grad av konkurrens, vilket gör det svårare för lågproduktiva företag att överleva. De har en större närvaro av utländska företag och FDI spelar en större roll för deras ekonomiska utfall, och dessa faktorer har generellt en positiv effekt på produktivetsnivån. Dessutom deltar de med större intensitet i produktionsnätverk och har fler företag som måste vara i fronten av teknik och innovation för att vara konkurrenskraftiga. Slutligen är de under större press att innovera.

Box 8: Handel driver teknologisk utveckling och innovation

Det är väl dokumenterat att handel ökar trycket på företag att bli mer konkurrenskraftiga och bättre på att använda ny teknik. Enbart denna effekt av handel har en påtagligt positiv inverkan på ekonomins beteende. I en studie av en halv miljon företag i tolv europeiska länder fann en grupp ekonomer att handeln med bara ett land, Kina, har bidragit väsentligt till hälsan i Europas ekonomi. Importkonkurrensen från Kina drev europeiska företag att investera mer i FoU och informationsteknik, och produktiviteten i dessa företag ökade väsentligt. Lika viktigt var att handeln också bidrog positivt till omfördelningen av arbetskraft mellan ineffektiva och effektiva företag i Europa. Mellan 2000 och 2007 utgjorde ökande handel med Kina cirka 15 procent av all teknisk uppgradering i dessa företag.⁴⁷

Men det finns också indirekta effekter av globaliseringens inverkan på teknologisk kvalitet och produktivitet. Dessa kan beskrivas som "spillover"-effekter på resten av ekonomin, och de tenderar att vara mycket viktiga. Sådana effekter växer till exempel fram när inhemska företag imiterar utländska företag som har etablerat sig i deras land. Konkurrenskraftiga multinationella företag har ofta en positiv effekt på lokala bolag.⁴⁸ Stora bolag som investerar i ett land tar med sig ny teknik och nya produktionsmetoder som andra företag successivt imiterar. Ledarskap i multinationella företag är oftast bättre än i lokala företag och produktivt ledarskap kan överföras till resten av ekonomin genom att människor byter jobb.⁴⁹ Enligt en uppskattning för den amerikanska ekonomin står den effekten för cirka 15 procent av produktivetsökningen i företag mellan 1987 och 1996.⁵⁰

Att stänga klyftan mellan företag vid produktivetsfronten och andra företag är en utmaning för de flesta västerländska ekonomier idag. Vad som utmärker produktivetsstillväxten - och dess avmattning - i utvecklade ekonomier är att skillnaderna i produktivitet mellan företag inom en sektor i ett enda land är större än skillnaderna mellan sektorer i olika länder. Och förklaringen till detta beror till stor del på hur mycket exponerat ett företag är för internationell handel: företag med låg produktivitet är ofta inte en del av globaliseringen, åtminstone inte på samma sätt som högproduktiva företag.⁵¹ De är mindre utsatta för konkurrens, har färre chefer med internationell erfarenhet och är långsammare på att imitera de högproduktiva företagen. De är inte skickliga på att attrahera avancerat humankapital. Globaliseringen är på flera sätt en inlärningsprocess för företag - de kommer steg för steg på hur man kan förbättra produkter och produktion - och erfarenheterna från globalisering gör att företag med tiden blir allt bättre på att organisera sin verksamhet.

⁴⁶ Baldwin & Forslid, 2010.

⁴⁷ Bloom et al., 2011.

⁴⁸ OECD, 2015.

⁴⁹ Bloom & van Reenen, 2011.

⁵⁰ Keller & Yeaple, 2009.

⁵¹ OECD, 2012 and 2015; Cetto et al., 2016.

Avslutning

Globalisering innebär olika saker för olika människor, och för vissa är det ett begrepp för allt i samhället som de tycker har utvecklats i fel riktning. I huvudsak handlar globaliseringen dock om att öka betydelsen av handel, utländska direktinvesteringar och andra former av gränsöverskridande utbyte i nationella ekonomier. För de flesta samhällen har globaliseringen därför varit en av de faktorer som haft stort inflytande vilken typ av produktion som sker i ett land. Och det har varit ett starkt positivt inflytande.

1. Globalisering har skapat nya möjligheter för företag att utveckla affärsmodeller och erbjudanden som har en högre intensitet av FoU, innovation och kapital. Många av de varor och tjänster som har lanserats under de senaste decennierna har exakt dessa egenskaper. Utan globalisering skulle företagen ha tvingats fortsätta med affärsmodeller som förutsätter mindre volymer av försäljningen. Företagen har kunnat specialisera sig mer än tidigare och därigenom har humankapitalet och andelen kvalificerade jobb i ekonomin ökat påtagligt. I dag har avancerade ekonomier en större andel av bättre betalda och bättre kvalificerade jobb än någonsin tidigare.
2. Globaliseringen har ökat reallönerna i västeuropeiska ekonomier genom att göra produkter billigare eller minska prishöjningstakten. Om de typiska hushållsvarorna hade följt den inhemska snarare än den internationella prisutvecklingen skulle konsumenterna ha fått betalt mer för produkter av lägre kvalitet.
3. Globaliseringen har bidragit till ökad produktivitet och levnadsstandard. Globaliseringen har varit särskilt viktig för att ny teknik ska kunna sprida sig snabbt mellan olika länder och marknader. På lång sikt är det hastigheten på tekniska förbättringar som sätter takten för hur rikare samhällen blir.

Handel och FDI växer inte längre i samma takt som förr och det finns mycket som tyder på att nedgången i handels- och FDI-tillväxt är en förklaring till den svaga dynamiken i västeuropeiska ekonomier. Medan en del röster uppskattar avmattningen i globaliseringens tillväxt bör alla de som bryr sig om ett samhälles välbefinnande fördubbla ansträngningarna för världsekonomin ska återvända till perioden av snabb globalisering.

LITTERATUR

- Andrews, D., Criscuolo, C., & Gal, P., 2015, "Frontier Firms, Technology Diffusion and Public Policy: Micro Evidence from OECD Countries". OECD Productivity Working Paper.
- Antràs, P. & Yeaple, S., 2013, "Multinational Firms and the Structure of International Trade" - NBER Working Paper No. 18775
- Arto, I., Rueda-Cantuche, J.M., Amores, A.F., Dietzenbacher, E., Sousa, N., Montinari, L. and Markandya, A., 2015, EU Exports to the World: Effects on Employment and Income. Publications Office of the European Union
- Auer, R., Borio, C., & Filardo, A., 2017, "The Globalisation of Inflation: the Growing Importance of Global Value Chains". BIS Working Papers No. 602
- Baldwin, R., 2016, The Great Convergence: Information Technology and the New Globalization. Harvard University Press
- Baldwin, R. & Forslid, R., 2010, "Trade Liberalization with Heterogeneous Firms", Review of Development Economics, vol. 14:2, pp. 161-176
- Bernard, A. B., Jensen, J., Redding, S. & Schott, P., 2007, "Firms in International Trade" Journal of Economic Perspectives, vol. 21(3), pp. 105-130
- Black, S.E. & Brainerd, E., 2004, "Importing Equality? The Impact of Globalization on Gender Discrimination", Industrial and Labour Relations Review, vol. 57:4, pp. 540-559
- Blonigen, B. & Soderbery, A., 2010, "Measuring the Benefits of Foreign Product Variety with an Accurate Variety Set," Journal of International Economics, vol. 82:2, pp. 168-180
- Bloom, N. & van Reenen, J., 2011, "Human Resource Management and Productivity", in Handbook of Labour Economics, Elsevier
- Bloom, N., Draca, M. & van Reenen, J., 2011, Trade Induced Technological Change? The Impact of Chinese Imports on Innovation, IT and Productivity. NBER Working Paper No. 16717
- Broda, C. & Romalis, J., 2009a, Inequality and Prices: Does China Benefit the Poor in America? University of Chicago Working Paper
- Broda, C. & Romalis, J., 2009b, The Welfare Implications of Increased Price Dispersion.
- Broda, C. & Weinstein, D., 2006, "Globalization and the Gains from Variety". Quarterly Journal of Economics, vol. 121:2, pp. 541-585
- Broda, C., Greenfield, J. & Weinstein, D., 2006, From Groundnuts to Globalization: A Structural Estimate of Trade and Growth. NBER Working Paper No. 12512
- Cavelaars, P., 2003, "Does Competition Enhancement have Permanent Inflation Effects?" Kyklos, Vol 56:1, pp 69-94.
- Cette, G., Fernald, J. G., & Mojon, B., 2016. "The Pre-Great Recession Slowdown in Productivity." Federal Reserve Bank of San Francisco Working Paper
- Chen, N., Imbs, J. & Scott, A., 2004, "Competition, Globalization, and the Decline in Inflation." Centre for Economic Policy Research Discussion Paper No 4695.
- Cox, M & Alm, R., 2008, "You Are What You Spend". New York Times, February 10
- Fajgelbaum, P. & Khandelwal, A., 2016, "Measuring the Unequal Gains from Trade". Quarterly Journal of Economics, Vol 131
- Feenstra, R., 2006, "New Evidence on the Gains from Trade". Review of World Economics, vol. 142:4, pp. 617-644
- Feenstra, R. & Hanson, G., 1999, "Productivity Measurement and the Impact of Trade and Technology on Wages: Estimates for the U S, 1972-1990" Quarterly Journal of Economics, August, vol. 114, pp 907-940

- Ferrier, G., Reyes, J. & Zhu, Z., 2016, "Technology Diffusion on the International Trade Network", *Journal of Public Economic Theory*, vol. 18:2, pp. 291-312
- Gopinath, G., Helpman, E. & Rogoff, K. (editors), 2014, *Handbook of International Economics*, Vol. 4. Elsevier
- Gordon, R., 2015, *The Rise and Fall of American Growth*. Princeton University Press
- Greenaway, D., Falvey, R., Kreickemeier, U. & Bernhofen, D. (editors), 2013, *Palgrave Handbook of International Trade*. Palgrave Macmillan
- Grossman, G. & Rossi-Hansberg, E., 2006, *Trading Tasks: A Simple Theory of Offshoring*. NBER Working Paper No. 12721
- Hakura, D. & Jaumotte, F., 1999, *The Role of Inter- and Intra-Industry Trade in Technology Diffusion*. IMF Working Paper WP/99/58
- Hobijn, B. & Mayer, K., 2009, *Household Inflation Experiences in the U.S.: A Comprehensive Approach*. Federal Reserve Bank of San Francisco Working Paper 2009:19
- Keller, W. & Yeaple, S., 2009, "Multinational Enterprises, International Trade and Productivity Growth: Firm-level Evidence from the United States", *The Review of Economics and Statistics*, vol. 91:4
- Kommerskollegium, 2012, *Handel, transport och konsumtion: Hur påverkas klimatet?* Kommerskollegium 2012:3
- Lanz, R., and Miroudot, S., 2011, "Intra-firm Trade: Patterns, Determinants and Policy Implications." OECD Trade Policy Paper No. 114.
- Lawrence, R., 2008, *Blue-collar Blues: Is trade to Blame for Rising US Income Inequality?* Washington, DC: Peterson Institute for International Economics.
- Lopez-Garcia, P. et. al., 2015, *Assessing European Competitiveness: the New CompNet Micro-based Database*, ECB Working Paper Series, No. 1764
- Mallick, J., 2013, *Globalisation and Labour Productivity in OECD Regions*.
- OECD, 2015, *The Future of Productivity*. OECD
- OECD, 2012, *Policy Priorities for International Trade and Jobs*. OECD
- Pain, N. & Koske, I., 2007, *The Effects of Globalisation on Labour Markets, Productivity and Inflation*. OECD
- Reinhardt, A., 2006, *Nokia's Magnificent Mobile-phone Manufacturing Machine*, *Business Week*, August 3, 2006. Accessed at http://www.businessweek.com/globalbiz/content/aug2006/gb20060803_618811.htm
- Rogoff, K., 2003a, "Globalization and Global Disinflation". Federal Reserve of Kansas City Working Paper
- Rogoff, K., 2003b, "Disinflation: An Unsung Benefit of Globalization?" *Finance & Development*, December 2003.
- Syversen, C., 2004, "Product Substitutability and Productivity Dispersion", *Review of Economics and Statistics*, vol. 86:2, pp. 534-550
- Vetter, S., 2013, *The Single European Market 20 Years on*. Deutsche Bank Research, October 31, 2013
- Ben Yahmed, S. & Dougherty, S., 2017, "Domestic Regulation, Import Penetration and Firm-level Productivity Growth". *Journal of International Trade & Economic Development*

